View the original article

НОВИНИ | ПОЛІТИКА

ВР може запустити довічні виплати «засновникам держави». Серед них ті, хто погодив передачу РФ ракет і бомбардувальників – «Схеми»

Сергій Андрушко

25 листопада 2026, 11:17

Серед них, зокрема – колишній прем'єр-міністр Валерій Пустовойтенко (ліворуч)та колишній перший віцепрем'єр-міністр Анатолій Кінах (праворуч угорі)

Верховна Рада 25 листопада може ухвалити законопроєкт, який містить поправку, що врегулює порядок виплати довічного грошового утримання «засновникам сучасної держави Україна» в розмірі 80 відсотків зарплати народного депутата. Право на статус «засновника», і довічне утримання, відповідно до раніше ухваленого закону, мають депутати Верховної Ради УРСР, які голосували за

Декларацію про державний суверенітет або Акт проголошення незалежності. Серед них, зокрема – колишній прем'єр-міністр Валерій Пустовойтенко та колишній перший віцепрем'єр-міністр Анатолій Кінах. У 1999 році, як встановили раніше «Схеми», вони підписали й погодили угоду, за якою Україна в рахунок газових боргів передала Росії стратегічні бомбардувальники і крилаті ракети.

До списку «засновників» також увійшов Леонід Кучма, який на той час був президентом України. Перелік із 386 осіб з цим статусом (деяким було надано посмертно) затвердив голова Верховної Ради Руслан Стефанчук розпорядженням від 24 серпня 2026 року. Копію цього документа журналісти «Схем» (Радіо Свобода) отримали від джерела у Верховній Раді.

Поправку про механізм нарахування довічних виплат з дати надання статусу «засновника» вніс народний депутат від «Батьківщини» Сергій Тарута, перший заступник голови комітету ВР з питань економічного розвитку.

Вона додана до законопроєкту №16011, який стосується приватизації державного майна, але змінює вже ухвалений закон про «Статус Засновника сучасної держави Україна – народного депутата». Економічний комітет врахував цю поправку 20 листопада.

ДИВІТЬСЯ ТАКОЖ:
Рада підтримала президентський законопроєкт щодо декларування окремих категорій військових

У зауваженнях Головного юридичного управління Апарату Ради вказано, що законопроєкт щодо приватизації «включає у себе зміни до низки законів України, не пов'язаних з управлінням об'єктами державної власності та приватизації державного майна».

Хоча закон про «засновників», який містить норму щодо довічного грошового утримання, підписаний президентом у березні цього року, сам механізм призначення і реалізації відповідних виплат досі не був визначений.

Поправка Тарути до закону про «засновників» пропонує встановити механізм виплати довічного утримання колишнім депутатам, які мають цей статус. Зокрема: за заявою отримувати 80% зарплати чинного нардепа, члена комітету – куди входить оклад і надбавки, виплачувати ці кошти з дня надання статусу

«засновника», автоматично перераховувати утримання, коли зростає оклад депутатів.

Водночас чинний закон про «засновників» забороняє надавати цей статус тим, хто «вчинив дії, спрямовані на ліквідацію незалежності, порушення суверенітету України чи створення загрози її національній безпеці» (у законі не прописані більш конкретні критерії).

Питання про надання та позбавлення статусу засновника вирішує спеціальна комісія. Згідно з розпорядженням голови Верховної Ради, копію якого отримали «Схеми», її очолив віце-спікер парламенту Олександр Корнієнко, а заступником став Сергій Тарута. До комісії також увійшли нардепи Сергій Власенко, Сергій Кальченко, Микола Княжицький, Роман Лозинський, керівник Апарату Ради В'ячеслав Штучний, його заступник Артем Янчук і голова Інституту національної пам'яті Олександр Алфьоров.

«Схеми» письмово запитали Сергія Таруту про те, скільки ці виплати можуть коштувати бюджету, чому поправку внесли до законопроєкту про приватизацію і про його ставлення до включення у список «засновників» Валерія Пустовойтенка та Анатолія Кінаха. Редакція чекає на відповідь.

Читайте також: Нардепам нараховують зарплату попри пропущені засідання Ради – «Схеми»

Один з членів комісії, народний депутат із «Європейської солідарності» Микола Княжицький, розповідати, як голосував, відмовився. За його словами, члени комісії домовилися цього не оприлюднювати. Народний депутат не вважає Пустовойтенка і Кінаха «ворогами української держави, вони дійсно засновники української держави» (відповідно до ухваленого раніше закону). Микола Княжицький також вказав на те, що законодавчо визначених критеріїв щодо відповідності статусу «засновника» не було: під час обговорення між членами комісії ці критерії виникали і їх обговорювали, але кожен подавав власні. За його словами, якщо людина «не є свідомим противником української державності» й відповідає вимогам закону, вона є «засновником», бо саме так це трактує закон. Водночас, як розповів Княжицький, він висловлювався проти тих, хто, на його думку, дійсно був ворогом української державності.

Голова Інституту національної пам'яті Олександр Алфьоров, який також входить до комісії, у розмові зі «Схемами» зазначив: «Інститут висловив свої позиції щодо кандидатів у «засновники», і вони зафіксовані в комісії». Щодо кандидатур Анатолія Кінаха та Валерія Пустовойтенка він додав: «Ми не рекомендували».

Ще один член парламентської комісії, народний депутат Роман Лозинський (фракція «Голос») у розмові зі «Схемами» підтвердив, що кандидатури Валерія Пустовойтенка і Анатолія Кінаха комісія розглядала, а на запитання, чи відповідають вони статусу «засновника», коротко відповів: «Ні, звісно». Водночас, за його словами, більшість членів комісії підтримала окремих кандидатів.

Лозинський пояснив, що комісія узгодила критерії як «достатні для того, щоб цей статус і привілей не надавати». Зокрема, йдеться про голосування за ратифікацію Харківських угод 2010 року, які продовжили перебування Чорноморського флоту Росії в Криму, за мовний закон Ківалова-Колесніченка та за так звані «диктаторські закони» 16 січня 2014 року.

Водночас Лозинський разом з іншими депутатами – Володимиром В'ятровичем та Ганною Бондар – у вересні 2026 року подали альтернативний законопроєкт (крім урядового та ще одного парламентського), яким пропонують розширити перелік підстав, за яких статус «засновника» не надаватиметься, та регулювати питання уникнення подвійних виплат. Наразі він перебуває на розгляді в комітетах ВР.

Як раніше з'ясували «Схеми», відповідно до угоди, яку тодішній прем'єр-міністр України Валерій Пустовойтенко підписав із Володимиром Путіним, Україна передала Росії 11 бомбардувальників Ту-160, Ту-95МС і 575 крилатих ракет Х-55. Анатолій Кінах, на той час перший віцепрем'єр-міністр, за даними «Схем», погодив угоду й надіслав іншим міністрам лист із позначкою «терміново». Верховна Рада її не розглядала.

Частину переданих ракет, як встановили «Схеми», Росія вже використала для обстрілів українських міст, а шість колишніх українських Ту-160 нині перебувають у бойовому складі армії РФ.

View the media content

На запитання «Схем», чому бомбардувальники передали без рішення парламенту, Пустовойтенко відповів, що не пам'ятає, щоб їх передавали.

Анатолій Кінах на запитання «Схем» про передачу зброї відповів: «Я несу персональну відповідальність за свою державу. Ніс, несу і буду нести, щоб ви не задавали більше мені таких питань».

Леонід Кучма заявив «Схемам», що передача Росії бомбардувальників і ракет у 1999 році «була технічно і економічно вигідною та не несла реалістичних загроз». Водночас він визнав, що наприкінці другого президентського терміну, «особливо

після конфлікту навколо Тузли», вже не передав би Росії «навіть набагато менш руйнівних засобів».

ДИВІТЬСЯ ТАКОЖ:
23 роки тому Київ віддав Москві ракети за газові борги. Тепер Росія обстрілює ними Україну

Facebook
Instagram
Google News

Сергій Андрушко

Сергій Андрушко – журналіст проєкту розслідувань Радіо Свобода «Схеми» з 2014 року. Журналіст, документаліст, один із засновників інтернет-телебачення в Україні Hromadske.TV

Автор фільму-розслідування «Віра», присвяченого пам'яті продюсерки та журналістки Віри Гирич, яка загинула 28 квітня 2022 року в Києві внаслідок влучання російської ракети у багатоквартирний будинок, у якому вона мешкала (у 2023 році матеріал став одним із фіналістів у категорії «Документальне розслідування» конкурсу Асоціації міжнародного мовлення (AIB).

За участю Сергія Андрушка зняті документальний альманах «Відкритий доступ» та документальний фільм «Пост Майдан».

Після повномасштабного вторгнення Росії в Україну робив розслідування щодо воєнних злочинів, зокрема, встановлення усіх загиблих під російською окупацією на прикладі одного села – Андріївки Бучанського району, що на Київщині.

Висвітлював процес переатестації суддів, прокурорів, проведення конкурсів на високі державні посади.

Спікер Форуму «Право на доступ до публічної інформації. 10 років свободи та викликів» щодо кращих практик застосування журналістами Закону України «Про доступ до публічної інформації».

Нагороди:

«Найкраще подання резонансного матеріалу» конкурсу «Честь професії-2017»;
«Найкраще ТБ-розслідування» конкурсу розслідувань імені Героя Небесної сотні Василя Сергієнка (2019);
Переможець польсько-українського конкурсу Асоціації польських журналістів SDP (2015);
Лауреат премії «Телетріумф» у номінації «Репортер» (2010).

Закінчив з відзнакою магістратуру Інституту журналістики Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Працював журналістом на Українському Радіо та радіо «Континент»

Кар'єру на телебаченні розпочав у 2000 році на посаді журналіста телеканалу «СТБ».

Новини | Новини | Політика | Схеми | Новини

© Радіо Свобода, 2026 | Усі права застережено.